

PUNJABI

ਭਾਗ - ੳ (ਪਾਠ - ਪੁਸਤਕ)

1. ੳ) 1) ਰਵੀ - ਸ.ਸ. ਮੀਸਾ
ਰਵਿਤਾ - ਸੁਜੀਰੀ ਸੰਦੇਸ

ੳ

- 2) ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ।
- 3) ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਆਰਾਜ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਕੀਤੀ ਹੈ।
- 4) ਸਾਰੇ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਦੁਸਿਖਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਠੋਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਕ) 'ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ' ਰਵਿਤਾ ਨਿੱਕੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਰਵੀ ਨਦੀ ਦੀ ਉਲਠਾ ਮੁਕਿਆਰ ਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਖੜਾ ਡੇਮ ਸੱਤ ਲੱਖ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਬੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਦੀ ਆਪਣੇ ਚੰਨ ਵਗੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਬਿਖਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਗਰਿਆਲੀ ਦੀ ਗੰਗਤ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਵਹਿੰਦੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਿਆਲੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਗਿਆ ਦੇ ਆਦਿ ਨਦੀ ਉਮੀਦ ਤਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ ਦੇ ਨਸੀਬ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਨਦੀ ਬਹੁਤ ਸੌਂਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿਰੇ ਪਰਿਗਟੇ ਨੇ ਬੰਸਗਾਂ ਜਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰਿਆਲੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣ ਭਾਖੜਾ ਡੇਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਦੀ ਮੁਕਿਆਰ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਨਦੀ ਨੂੰ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਇਸ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਆਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ-ਉਥੇ ਜਮੀਨਾਂ ਗਰਿਆਲੀ ਨਾਲ ਭਰ ਆਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਧਰਤੀ

ੳ

ਗੁਰੀ - ਤੁਰੀ ਬਹੁਤ ਮੋਠੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖਾਣੀ ਨਾਲ ਬੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਰਿਆਗਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮੈਂਦੇ ਤੇ ਛੁੱਕੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮ ਯੂਰੀ ਤੇ ਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੱਡੀ ਵੱਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਈ ਸੁਖੀ ਕੁੜੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ ਉਥੇ ਉਮਨੇ ਖਿਆਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਾ ਦੇਵਾ ਹੈ।

੨. (1) ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਸਬਾ ਗਿਰਯਾਰੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਿਆ। ਕਸਬਾ ਵੇਲੇ ਤੇ ਵਾਧਮ ਨਾ ਮਿੱਲਣ ਤੇ ਮਾਗੁਰਾ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੀਨੇ ਦੀ ਮੁੱਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਗੁਪਟੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਰਚਗਿਰੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਜਾ ਬੜਰਾਇਆ।

(2) 'ਸੱਚੇ ਦੀ ਲੋਕ' ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚੇ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬੁਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਤਨਾ ਮਾਣਮ ਬਣ ਕੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਦੁਖਾਹਿਰੀ ਵੇਲੇ ਜੰਗ ਵਿੱਢੇਗੀ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਮਿਠਾਈ ਖਾਣੀ ਪਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਬਹਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਖਾਣ - ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(4) ਈਸ਼ ਹਰੀਰਤ ਗਾਏ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਰਗੀਆਂ ਥਾਂ ਨੇ ਸੀਰਿ ਰਿੱਤਾ ਵਿਠੋਰਿ ਈਸ਼ ਹਰੀਰਤ ਗਾਏ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੁਗਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਰੀਰਤ ਗਾਏ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲਈ ਰਿਹਾ ਯਕ ਹਰੀਰਤ ਗਾਏ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਰਮ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਹਰੀਰਤ ਗਾਏ ਨੂੰ ਵਸਮਤ ਪੰਚਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗਈ ਨਈ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਸੀਰਿ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਿੱਤਾ।

(6) पेड़ें भीटन:

- यिंड़ां दिँ गिह टाफे लेर माग्गी दे गुँडें दिँ दिन्नाग रग्गे गन ।
- यिंड़ां दिँ मद्दगी रा पूर्वय बगुड पॉट गुँडें ।
- यिंड़ां दिँ दिग बाह [उँध] काम गुँडें ।

मग्गी भीटन:

- मग्गीं दिँ गिह टाफे लेर मग्गी ची गुँडें दिँ दिन्नाग रग्गे गन ।
- मग्गीं दिँ उं मद्दगी ~~क~~ रा पूर्वय काम ताफे गुँ बांरा गुँ ।
- मग्गी ~~दे~~ लेरां नुँ मेदिग यिंड़ां दे दिन्नाग रा बाह बाह यहे उं उँडां रा गनमा बगव गुँ बांरा गुँ ।

(3)(1) पुगुडन राफे उँ मन्धे ^{दुसिन्नां} आयहे दिन्नागं नुँ दुसिन्नां ताफे मांइ खन लयी उँसा ची दग्डे रग्गे आदिन्ना गुँ ।

(2) याठ दे लेखर उं मग्गेद मिथ्य गन ।

(3) खडाव मिथ्य मग्गा हा मन्धे ~~मि~~ यिंड मग्गा, मिन्ना ^{दुसिन्नां} लुयिन्नाह दिँ उँदिन्ना मी ।

(4) अधाहं दिँ साडी ची मिन्नाहय अडे दंडे ^{दुसिन्नां} दुसिन्नां रा अनुडद पूउँध रूप दिँ इलररा गुँ ।

